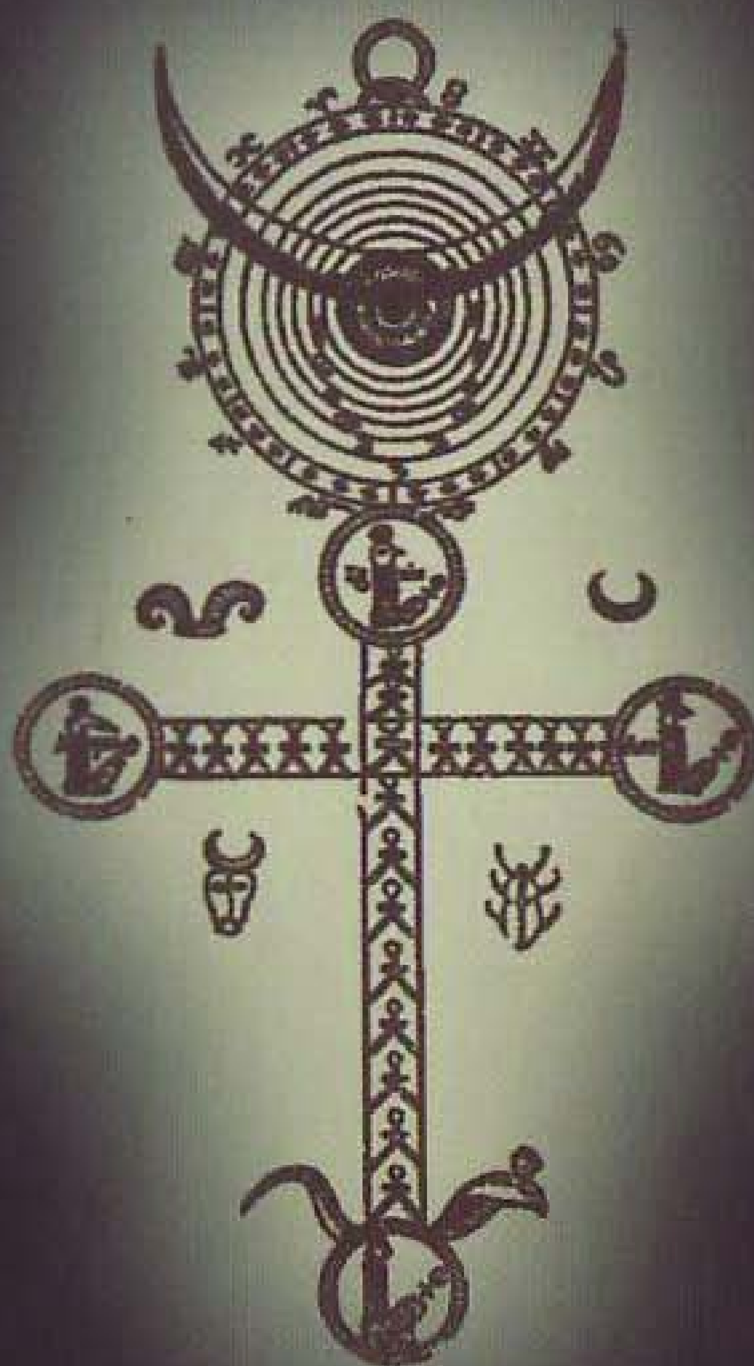
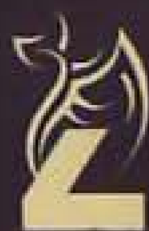

OPOMENA DUŠI

Hermes Trismegistos

biblioteka

Eliksir duševne sreće

O dušo,
moraš steći istinsko znanje
o svom sopstvenom biću,
kao i o njegovim shvatanjima i oblicima.
Nemoj misliti da postoji i jedno jedino
shvatanje koje želiš da upoznaš,
a koje je izvan tebe.
Ne, sve što moraš da naučiš je u tebi.

ISBN 86-83495-12-4

Naslov originala na nemačkom:
Ermahnung der Seele, Hermes Trismegistos,
Rozekruis Pers, Haarlem, Niederlande, 1993.

Prelom i priprema za štampu:
Damir Matić

Korektura i lektura:
Maja Adžić

Štampa:
Zuhra, Beograd

Zahvaljujemo se Vojkanu Adžiću i
Ivanu Pavićeviću

Drugo izdanje

Beograd 2005.

ISBN 86-83495-12-4

Tiraž: 500

Opomena duši

Hermes Trismegistos

preveo
Nebojša Barać

Beograd, 2005.

Predgovor

Onaj preko koga Istina postaje *reč*, sam ostaje istovremeno nepoznat i nevidljiv, ali i tri puta veličanstven (ili tri puta veliki).

Hermes (Tot, Merkur) je ime boga koji vlada prenošenjem, razmenom, rečima.

Kada je, dakle, Hermes Trismegistos – tri puta veličanstven – to upućuje na to da se iza takvog imena, ko god to bio – jedan čovek ili više ljudi – krije vrlo uzvišen um koji prenosi vrlo uzvišene poruke upućene srodnim umovima.

Takve poruke su daleko od banalnosti svetine i potpuno nedostupne onome što nazivamo običnim ljudskim intelektom, koji je voden logikom uzroka i posledice i potpuno slep i gluv za razumevanje paradoksa.

Verovatno iz tog razloga sva učenja i sve ono što govori jezikom tih paradoksa, i što uzvišeni um upućuje srodnom umu – po Hermesu se naziva hermetizam .

* * *

Za Hermesa Trismegistosa ne zna se pouzdano ko je bio i kada je živeo. Ali, ono što je jasno u svakom slučaju je da je to ime koje u sebi nosi značenje i ukazuje na to da se iza njega krije "veliki posvećenik" - da se ličnost povukla i da je ostalo samo posvećenje.

Pripisuje mu se nekoliko dela: "Tabula Smaragdina", "Corpus Hermeticum", "Opomena duši", i sva su iz Egipta stigla u Evropu uglavnom preko Arapa.

* * *

"Opomena duši" je jedan od manje poznatih tekstova koji se pripisuje Hermesu Trismegistosu. Postoji oko sedam verzija ovog dela, od kojih samo tri sadrže celokupan tekst.

Kako je navedeno u predgovoru nemačkog izdanja, i hrišćani i muslimani su ostavili svoje tragove u njemu, što bi moglo da ukaže na to da su ga koristili i jedni i drugi.

Ali, bez obzira u čiju baštinu, kulturu, učenje ili tradiciju ga svrstali, svakom ko

ga pročita jasno je da je njegova poruka bezvremena i da ne poznaje prostorne granice.

"Opomena" je upućena čoveku, odnosno duši. Međutim, kao što je već napomenuto, to nije poruka koju će svako razumeti, uprkos tome što je vrlo jasna i nedvosmislena.

Da su mnogi razumeli i da sada razumeju ono što je tu napisano, i svet bi bio drugačiji. Ali ko zna? Možda čuda ipak nisu nemoguća?!

Beograd 2003.

1.

Pokazaću ti, o dušo, večne principe. Primi ih u svoje biće tako da postanu tvoje vlasništvo i da budeš toliko prožeta istinom, kao što si sada uverena u to da vatra sagoreva stvari i da je po prirodi vruća i suva, a da voda utoljava žeđ i da je po prirodi hladna i mokra.

Ako ti se neke stvari čine pomalo nejasnim, moraš se u sebe samu, u svoju savest povući, tako da tvoje moći ostanu slobodne od suprotnosti i zabune. Onda ćeš kroz spoljne stvari biti odvedena ka unutrašnjem gledanju. Kada neko ko posmatra sliku, iz nje izvede postojanje slikara i u iscrtavanju linija i načinu slikanja prepozna slikarevu ruku u pokretu, ako, znači, biva pokrenut nadahnućem stvaraoca, dobija uvid u ideju tvorca.

Tako je sa svim, o dušo. I ako Tvorac nije neposredno vidljiv, možemo mu se približiti preko njegovih dela. Tako

možemo postati svesni i Tvorca vasione i dela sudbine, naime kroz njihova dela.

Molim te, o dušo, seti se svega, bilo da je opaženo mislima ili osećajem. I znaj da ti Istinski Postojeće, Prvi Uzrok, Potpuna Svetlost, daruje mogućnost da spoznaš unutrašnju suštinu stvari i njihove fine razlike, ukratko rečeno, gnozu.

Sve stvari u odnosu na Njega postoje izdvojeno, i nisu deo Njega. Jer On je, sveukupnost, a ne zbir svega. Razmisli o ovome dušo i oslobodi se nečistote prirode. Budi ponizna i žudi za Njim, Izvorom i Ocem Dobra, Korenom i Tvorcem moći mišljenja, Vrčarem Života i Mudrosti. Njim, koji je jedina dobrota i milost, tako da možeš zadobiti učešće u Životu i iskusiti sreću i blaženstvo.

Uzrok, Tvorac i Početo vasione – neka su iznad sve blagoslovena i sveta Njegova imena – tebe je, o dušo, ni iz čega stvorio i stvaralačku ti moć mišljenja darovao. Ta moć se sastoji u tome što možeš da vidiš stvari onakve kakvim ih je Tvorac zaista stvorio. Ali, ti oblikuješ stvari koje pripadaju svetu

misli i čija je stvarna ideja od tebe sakrivena. Ti ih oblikuješ iz sveta koji vidiš, jedan oblik iz drugog oblika.

Ti dobijaš saznanje kroz sliku koja je nastala otiskom pečata, koji je izgravirao njegov tvorac. Tako ti biva dato da ponovo prepoznaš stvarni oblik kakav je nastao udahnućem duše od onoga ko je gravirao pečat. Drugačije rečeno, pokret vode upoznaješ preko oblika koje je voda obrazovala u pesku i mulju. Veruj mi, istina je to što sam ti objasnio, i znaj da su svi oblici i slike u svetu stvari koje dolaze i odlaze, koje vidiš očima svog tela, samo alegorije i otisci ideja koje su uistinu nepromenjive i koje poseduju neprolazni život.

Ono što je u duhu, može biti viđeno samo duhovnim okom. Onome ko je u duhu, u istinskom životu, i ko poseduje telo, mora biti jasno da je taj život večna stvarnost.

Čovek u materiji oblikuje sliku o samom sebi. On vidi sebe u svojim sopstvenim idejama i otiscima. To mu se dopada i zato je radostan. On vidi ljubav

u samom sebi; on u samom sebi poseduje dopadljivost i radost. A to je istinska, neprolazna sreća koja večno traje.

Trudi se, o dušo, da zadobiješ istinski uvid kroz otkrovenje i da upoznaš suštinu stvari, ali negiraj njihov kvantitet i kvalitet. Otkrovenje i suština stvari su jednostavni i duša ih može razumeti neposredno i bez posrednika. Kvanitet i kvalitet su, pak, mnogostruki i ograničeni prostorom i vremenom.

I, znaj, o dušo, da je nemoguće steći uvid u svet mnogostrukosti. Jer u tom svetu ne možeš ostati, i iz njega ništa sa sobom ne možeš poneti.

Uvid je osobenost duše. Uvid je odvojen od spoljnih stvari. Zato se lati poznavanja jednostavnosti i napusti mnogostrukost.

Od kosmičkih elemenata, o dušo, zemlja je najteži. Manifestuje se dublje od drugih stvari. Gustina je velika. Gruba je, gusta, teška i kruta. Izolovana je od svetlosti i života, to jest od samodelotvornosti.

Zatim dolazi element voda, koja je finija i čistija i koja stoji iznad zemlje. Sadrži više životnih mogućnosti.

Sledeći element je vazduh, koji je finiji od vode i sadrži više svetlosti i života.

Zatim sledi element vatra, najfiniji od četiri elementa, koji poseduje najveće životne mogućnosti.

Posle vatre dolazi element – nebesko telo – koji u sebi sadrži najčistiji od četiri niža elementa. On je poseban i jedinstven: prvo, zato što je sastavljen od vrlo finih supstanci, zato što je prepun životnih mogućnosti, zato što je lepo ureden i stepenovan i zato što je blizak životu i savršenima koji sudeluju u duhu. Kao drugo, zato što poseduje oblik koji je od svih oblika najlepši i koji je savršen i simetričan, oblik nebeskog tela ili kugle. Treće, zato što sve što je njime obuhvaćeno pokazuje isti oblik, oblik kugle u obliku kugle i sve tako do dole, do Zemljine kugle.

Posle elementa nebeskog tela, koji je najviši od svih elemenata, sledi u uzdižućoj putanji supstanca duše.

Duša je čista i zrači svetlost. Ona nebeskim telima daje harmonično kretanje. Duša je suptilnija od svih tela i elemenata koje obuhvata.

Duša je bestelesna. Sve što se nalazi ispod duše ne može imati učešće u životu, izuzev uz pomoć duše. Duša u sebi poseduje moć mišljenja, volje i suda. Ona širi svoje moći nad svim sa čime se povezuje, u slučaju da je to u stanju da primi njene moći. I tako ona donosi život.

Sve sa čime duša nije povezana, lišeno je misli, volje, pokreta i suda. A kada te moći ne postoje, nema života.

Iznad duše stoji duh i obuhvata je. On je najsuptilniji od svega što se može opaziti i uzvišen je iznad svega ostalog.

Duh od Boga prima i bez posrednika rasipa svetlost, život i lepotu nad svim što iz njega živi. Duh je najviši posrednik. On stoji najbliže Bogu kao kraljev namesnik uz kralja.

Seti se ovog poretka, o dušo, budi prožeta ovom istinom i budi, kada je o njemu reč potpuno sigurna. Tako su stvari sastavljene, uređene i stepenovane.

Duša dolazi na ovaj svet kako bi stekla sposobnost razlikovanja i uvid. Ovde prispela, ona, međutim, zapostavlja svoj zadatak, zaboravlja suštinsko i biva obuzeta dobrima ovog sveta, i zbog svega toga ona zaboravlja cilj svog postojanja na zemlji. Čovek se pogrešno služi svojim čulima, jer preko njih ne može dobiti uvid, iako je ovaj svet ipak mesto na kome se može upoznati istina. Vidljivi oblici koje opažaju čula doduše prolaze, ali su oni senke i slike života koji je uistinu večan.

U svetu praslika ne postoji ništa što u ovom svetu i u procesima koji se dešavaju sa stvarima ne bi moglo da se pronađe u vidu odraza. Sa druge strane, na ovom svetu ne postoji ništa što kao slika ne potiče iz sveta praslika. Varljivost i rastakanje čulnog sveta navode čoveka da se okrene od njega i da se usmeri isključivo na čistotu praslika. Slabi, promenljivi i prolazni oblici ovog sveta ukazuju na tragove delovanja praslika. Naizmenične protivrečnosti i nepostojanosti čulnog sveta primoravaju čoveka da se usmeri na sklad koji postoji u svetu praslika, svetu čistih misli.

Sve dok prebivaš u materijalnom svetu, o dušo, ne vezuj se za delokrug čula kroz koja bivaš sprečena da stekneš uvid, jer tvoj zadatak i cilj žive u tebi samoj. Tako ćeš biti sposobna da posvetiš sve svoje moći jednom cilju: da stekneš uvid i kroz njega bivstvuješ u Izvoru. Ako žudiš za Jedinim Životom, moraš da svučeš svoju nečistu odoru, da odstraniš gadosti iz svog tela i uništiš ono što protivreči tvojoj istinskoj prirodi.

Kada to učiniš, osvrni se ka Jedinom Životu i iskusi njegove radosti. Obuci tada odoru koja je u skladu sa tvojim unutrašnjim bićem. Okruži se oblicima koji odatle proizilaze, oblicima koji su večni i nepromenjivi, oblicima od kojih si, dok si boravila u svetu nastajanja, cvetanja i nestajanja, videla samo odraze i slike.

Budi svesna, o dušo, svega što sam ti objasnio. Dopusti da te ta istina prožme i pokušaj da je razumeš. Znaj i ovo: postoje tri stvari koje su u svojim različitim oblicima kvareće: mnogoboštvo, nepravednost i žudnja za čulnim užitkom. One izviru iz jednog korena, naime ljubavi

prema ovom svetu. Dakle, izbegavaj ih i beži od njih kao ptica od lovčeve mreže. Uspećeš da izbegneš mnogoboštvo ako budeš dopustila da te vodi jedinstvo. Ako želiš da se sačuvaš od nepravde, onda pusti da te vode uvid, čistota i izvesnost. Ako ne odgovoriš na čulni užitak, oslobodićeš se gorčine, bojazni, straha, brige, neznanja i želje za posedovanjem.

Uveri se u to, o dušo, da su ova pravila ponašanja ispravna, tako da zadobiješ duševnu sreću umesto propasti.

Da bi zadobila sveprožimajući uvid i živela u skladu sa njim, Bog je stvorio čoveka. Ali čovek sazreva samo postupno u smeru ispunjavanja tog cilja, isto kao što se i grozd postupno razvija i sazreva.

Čovek se može posmatrati kao biće koje je sačinjeno od čulno opaženih stvari. Međutim, čovek se takođe može posmatrati i kao biće koje potiče iz duha, odeveno stvarima koje se mogu čulno opaziti.

Posmatrajući iz onoga što se može čulno-organski opaziti, čovek isprva, kada dođe na svet, nije u stanju da primeni sve mogućnosti koje su njegovom biću date. Međutim, kroz unošenje hrane koju dobija može da odraste do stadijuma u kome postaje prijemčiv za učenje. Ipak, tada još nije sposoban da obrazuje misli. Ako žudi za uvidom, biva hranjen najvišim Dobrom, savršenstvom koje vodi do savršenstva. Tako stiče mogućnosti da postane samostvaralac i da se oslobodi oblikovanjem pravih misli. Od tog trenutka on postaje potpuno odrastao čovek.

Posmatrajući iz onoga što se čulno-organski ne može opaziti, čovek je na početku živa snaga koja, povezana sa organom stvaranja i semenom, biva uvedena u skut. Zatim se posredstvom nebeskih tela obrazuje embrion i započinje rast jednog živog bića. Potencijalno, ono će posedovati moć da bira ili izbegava. To živo biće postaje čovek čim u njega uđe jedna moć koja je savršena i kroz koju i ono samo postaje savršeno. Ta moć je istinska sposobnost mišljenja. Tada je

čovek opremljen svim. Savršen je. Iz tog savršenstva on sada mora da živi.

Na početku čovek nije postojao, ni kao mogućnost, ni kao rezultat. Kasnije je postojao kao mogućnost, a sada je stvarnost, sada je savršen. Zato sada može da dela slobodnom voljom. Kroz moć mišljenja može da deluje kreativno za sebe samog i druge.

A Tvorac vasione, neka je hvaljeno njegovo ime, neprestano izgovara svoje misli, tako da ga mogu čuti sva bića koja poseduju istinsku moć mišljenja. Ali, ne razume svako ko čuje te reči, nameru onog ko ih izgovara. Postoje bića kojima je potreban prevodilac koji će im objasniti nameru govornika, dakle posrednik između govornika i slušaoca. Zato što slušalac ne poseduje mogućnost da neposredno razume. On je kao neko ko sluša strani jezik i zavisi od prevoda prevodioca.

Ali, ti ne bi trebalo da si kao oni kojima je potreban prevodilac. Prevodiocima se ponekad ne može verovati, često menjaju smisao reči i izvrću njihovo

značenje. Zato te molim, izdigni se iznad onih koji ne razumeju Božiji govor i poveži se sa onima koji dobro razumeju.

Stremi ka tome, o dušo, da spoznaš posledice pre nego što delaš; da znaš koji će plod nositi drvo, pre nego što ga zasadiš. Ako si usmerena ka tome da stekneš uvid pre nego što delaš, steći ćeš slavu, biće ti lako i ubiraćeš dobre plodove.

3.

Svojstva materijalnog sveta nikada nisu stalna. Ona su neprestano u međusobnom sukobu i neusaglasiva su. Zato budi oprezna, o dušo. Okani se tog privida, jer to su stvari sa kojima ne bi trebalo da se povezuješ.

Ti si, o dušo, jednostavna - one su složene. Ti si oslobođena obmane - one su varljive. Ti si istinski živa - one istinski život ne poseduju. Ti si takva kakva si - one se začauravaju i prekrivaju; one su iluzije - nepostojane i prolazne.

Zato budi budna; pazi na samu sebe da ne bi postala njihov rob, tako da te one odvrate od cilja. Ne zapuštaj, o dušo, svoju istinsku suštinu koja je jednostavna, istinska i visoko dostojanstvena. Nemoj imati poverenje u materijalne stvari koje su mnogostruke - obmanjujuće i neverne i međusobno se odbijaju, tako da ne zalutaš i propadneš.

Koliko će dugo, o dušo, nezadovoljene žudnje za čulno-organskim svetom još

uticati na tebe, jer one beže od jedne krajnosti ka drugoj, od vrućeg ka hladnom, od hladnog ka vrućem, od gladi ka zasićenju, od zasićenja ka gladi?

Sve dok budeš ostala zavisna od materijalnih stvari, tvoja je sudbina žudnja za njima koja ne može biti zadovoljena. Kad se jednom nađu u tvom posedu, eto patnje da ne budu ponovo izgubljene. Kada ti se oduzmu, ta patnja nestaje, ali tada te izjedaju briga i žalost zbog izgubljenog.

Zato, o dušo, odstrani ono što tu patnju i brigu uzrokuje. Ne žali što kao posledicu nezadovoljenih žudnji napuštaš tugu, brige, strah i bol i nemoj se dugo srditi, već zadovoljna budi, oslobođena straha i radosna.

Ko izabere nezadovoljene žudnje umesto mira, taj je luda. Luda hoda stanputicama, a ko stranputicama hoda, hita ka svojoj propasti.

Materijalni svet dole, o dušo, mesto je nezadovoljenih žudnji, straha, beščašća i

tuge. Gore je svet duha, mira, za strah nepristupačan. On svedoči visokim dostojanstvom i radošću. Videla si oba sveta: živela si u oba. Sada izaberi u skladu sa svojim iskustvom. Možeš boraviti u oba sveta. Nijedan od ta dva sveta te neće odbaciti ili zaboraviti. Međutim, za čoveka je nemoguće da istovremeno bude mučen nezadovoljenim željama i da živi u miru, da bude uzvišen i odvojen, radostan i zlovoljan. Ljubav prema ovom svetu i ljubav prema drugom svetu u čoveku ne može biti sjedinjena. To je nemoguće.

Ti si, o dušo, rođena iz jednog posebnog stabla. Ti si grana tog stabla. Koliko god da je grana udaljena od stabla, ipak ostaje veza i sklad između stabla i grane. Svoju hranu dobijaš od stabla. Ako se, međutim, nešto postavi između stabla i grane, veza i hrana bivaju prekinute. Tada grana mora da se osuši i umre.

Razmisli o tome, o dušo, i u svom biću učvrsti to da si predodređena da se vratiš svom Tvorcu. On je stablo iz koga rasteš. Zato odstrani svu prljavšitnu i sav teret materijalnog sveta, tako da nestane sve

što te sprečava da se vratiš svom sopstvenom unutrašnjem uzvišenom svetu, svom stablu, svom poreklu.

Jedan vojnik koji je pobeđen u ratu, spuštajući svoje oružje i predajući se neprijatelju, biva zarobljen. Vojnik koji se bori i brani odbijajući da se pokori, biva ubijen. Tako svaka duša koja uroni u materiju doživljava ili zarobljeništvo ili smrt. Onoj koja izabere zarobljeništvo, predstoji dugo mučenje i ropstvo. Ko izabere smrt, umire da bi živeo. Umirući, on ponovo zadobija istinski život i biva sačuvan od zarobljeništva, poniženja i obeščašćenja.

Ako želiš da izbegneš niska i nedostojna dela, usmeri svoje misli na izvor iz koga potiču i udalji se od njega. Taj izvor je ljubav prema svim stvarima ovog sveta.

Ako želiš da činiš plemenita i božanska dela, u tom slučaju usmeri svoje misli na koren iz koga nastaju. Posadi taj koren u samoj sebi i neguj ga. Taj koren je odustajanje od stvari ovog sveta. Ako tako

delaš, izbegavaj u tome svaku laž i privid. Postaraj se da preteranom opreznošću ne budeš navedena na kukavičluk, kroz koji gubiš hrabrost i čast i samoj sebi se rugaš i ponižavaš se.

Sve što nije sačinjeno od materije je stvarnost. A ta istinska stvarnost je nematerijalna. Kada se istinska stvarnost poveže sa materijom, ona zauzima oblik koji je u skladu sa njenom namerom.

Udalji se što je više moguće od raspršavanja, o dušo. Kada si kroz sam život vođena do jedinstva, do univerzalnog, iskusi to u slobodi i predanosti. Tada će sa tebe spasti patnja, brige i napori. Bićeš kao čovek, koji uz mnogo truda stiče svetiljku da bi noću mogao da vidi, a kada sunce izađe više mu nije potrebna.

Čuvaj se svega što je nisko i nedostojno. Ništa od toga ne primaj u svoje biće, da se tvoj karakter ne bi izopačio i tvojoj istinskoj prirodi delovao suprotno i da ne bi samoj sebi postala prepreka na stazi povratka svom istinskom zavičaju.

Znaj da je cenjeni i uzvišeni Tvorac vasione najplemenitiji od svega što postoji. Poveži se sa tim Plemenitim. A, kada u svom biću postaneš jedno sa Izvorom, približavaš se Njemu koji te je stvorio. Budi uverena u to da se plemenito s plemenitim udružuje, a neplemenito sa neplemenitim.

Ti si u svetu stvari koji je stvoren i u njemu tražiš mir. Kako može postojati mir u svetu koji je u pokretu? Sve dok čamac pliva na vodi, on ne stoji mirno i mira nema. Ako se, pak, na tren i umiri, to je samo slučajnost. Vrlo brzo voda ponovo počinje da ljulja sve što pliva na površini. Čamac dolazi do mira samo ako se iz vode izvuče na kopno. To je mesto odakle čamac potiče i koje po gustini i težini liči na čamac. Tada - a ne pre toga - čamac zaista dolazi do mira.

Isto tako duša, sve dok je vezana za uzburkano more materijalnog sveta, ne može da bude mirna ili da se malo odmori. Međutim, ako se vrati svom izvoru i korenu, eto i tišine i mira. Tada je oslobođena patnje, poniženja i zablude u zemlji tuđinskoj.

4.

Materijalni svet se sastoji od čistih i nečistih stvari. U ovom svetu čovek prvo mora da ispije nečiste stvari, a zatim čiste, ukoliko želi da postane srećan. Budi uverena u to da je bolje piti čiste stvari nakon nečistih, nego nečiste nakon čistih.

Ludilo je pomisliti da se u grubotvarnom svetu može pronaći bilo šta što je zaista čisto. Kada se pomisli da je pronađeno nešto što izgleda čisto, ono ipak nije stvarno čisto, jer ne može postojati istinska čistota u nečemu što nije večno.

Materijalni svet je nečistota nečistote. On je u najvećoj meri ispunjen bukom. Misli na to da te ovim postavljam pred znamenje. Ako želiš ono što je apsolutno čisto, neukaljanu čistotu duše, onda moraš da je tražiš negde drugde, a ne u svetu stvari koje dolaze i odlaze.

Ono što je neukaljano, apsolutno čisto, čistota duše, može se pronaći na njoj primerenom mestu. Ako je tražiš na

drugom mestu, nećeš je pronaći. A ako ne pronađeš ono za čim tragaš, i ne dosegneš ono za čim juriš, bićeš mučena žalošću i bolom neuslišene žudnje, obolećeš i umrećeš. Radost istinskog mišljenja i večnog života u tom slučaju iskusiti nećeš.

Vozilo u kome si rođena, o dušo koja plutaš po zemaljskom moru života, sačinjeno je od vode koja se smrzla i postala led. Sudbina te je postavila tamo. Doduše, sunce će uskoro izaći i otopiti led. Led će opet postati voda, a ti ćeš biti ostavljena da plutaš na vodi. To ne možeš izdržati. Zato moraš da tragaš za nečim što može da te nosi. Ne postoji ništa drugo što bi tome moglo da posluži, izuzev sposobnosti da plivaš u pravom smeru, sve dok ne budeš naišla na čvrsto tlo.

U bistroj i čistoj vodi se sve može videti. Međutim, ako je isprljana blatom ili otpacima, prizor je pomućen i ono što je skriveno u vodi ne može se opaziti. To je kao i sa sunčevom svetlošću: kada sunce obasjava stvari, možemo da ih vidimo onakve kakve u stvarnosti jesu. Ali kada je sunce pomračeno maglom,

dimom i prašinom, oku nije moguće da opaža stvari.

Isto tako je i kada se svetla i jasna svetlost duha pomeša sa grubim, gustim i mračnim stvarima. Nastaje mutnost i sama duša biva sprečena da vidi čiste oblike i ispoljavanja koja su u duhu stvorena. Tako duši biva uskraćena mogućnost da zamisli stvarnost duhovnog sveta i zadobije uvid u ono što je neophodno da bi se krenulo u pravom pravcu i kročilo na put blaženstva.

Čovek ne ostavlja kuću u kojoj živi ako samo propušta da je uredi, ukrasi, a ipak bez gnušanja ostaje da stanuje u njoj. On pokazuje najveće gnušanje tek kada želi da je napusti pripremajući se da se iseli kako bi stanovao negde drugde. Isto tako, o dušo, ne postoji odumiranje sveta materijalnih stvari ako čovek odbije od sebe radosti i htenja koja su njihov sastavni deo, a ipak ostaje da živi u ovom svetu.

Istinsko odumiranje, o dušo, vatrena je žudnja da se ode iz sveta materijalnih stvari i od njega se oslobodi, da se oslobodi neprijateljstva, sukoba, nesklada i

tame. Zato, o dušo, živi sa smrću i ne dozvoli da te muči pogled ka smrti. Jer strahom od smrti uništavaš svoje biće. Ako, medutim, smrt posmatraš samo kao kapiju, zadobićeš blaženstvo.

Ti znaš, o dušo, da umiranjem stičeš jedan drugi život u jednom drugom predelu. Tamo ćeš stanovati ne u siromaštvu, već u blagostanju; ne u brizi, već zadovoljna; ne u strahu, već u miru; ne u naporu, već u spokojstvu; ne u bolovima, već u radosti; ne u bolesti, već u zdravlju; ne u tami, već u svetlosti.

Zato se ne žalosti, o dušo, što moraš da skineš svoju odoru zla i varljivu pojavu, kako bi zadobila odeću koja je lepša i večna.

Ne žalosti se, o dušo, što sakupljaš uvid i iskustvo i što istini pristupaš s jednostavnošću i jedinstvom koji su tvojoj suštini svojstveni, tako da gledaš licem u lice.

Ti tražiš, o dušo, prijatelje i istomišljenike u svetu nastajanja i nestajanja. Ali, znaš li ti da je nemoguće pronaći ih tu? To što tražiš jedino se može pronaći

u carstvu duha, pošto je to carstvo po svojoj prirodi jednostavno, čisto i neiskvareno. Ako, dakle, za tim žudiš, onda se okreni ka tom carstvu, kako bi dobila ono što ti je neophodno, i ne traži u svetu nastajanja i nestajanja ono što se u njemu ne može pronaći. Njegovi stanovnici su zarobljenici i robovi. A kako se može očekivati prijateljstvo od zatvorenika, vernost od roba? Budi ovim prožeta i živi u skladu sa tim.

Teško je, o dušo, biti primoran da se odvojiš od prijatelja. Ali, još je teže biti povezan u prijateljstvu sa nekim ko će svog prijatelja sasvim sigurno napustiti.

Stanovnicima ovog sveta biva činjena nepravda i oni drugima čine nepravdu. Drugi ih odvode na stranputicu i oni druge zavode na stranputicu. Kada, na primer, jedna duša ude u tu oblast briga i jada, ona biva pozdravljena radosno i prijateljski. A kada opet napusti taj svet, njen odlazak biva propraćen žalošću i kukanjem. Po tome se može lako prepoznati kolike su ljudi lude i koliko su suprotstavljeni istini i pravdi.

Znaj, o dušo, da postoje četiri stanja koja su za dušu smrtonosna i vode je u propast: prvo je neznanje, drugo briga, treće nezadovoljstvo, a četvrto strah. Duša koju muče ova četiri stanja je nesrećna. Ako, o dušo, možeš nezainteresovano i postojano da podnosiš gorčinu smrti, onda ćeš biti oslobođena ne samo straha, već i nezadovoljstva. Zatim, budi ravnodušna, da se na tvojim lutanjima po jednoj tuđoj zemlji nezadovoljstva i straha, ne pojavi još i briga. Divno je umreti postojano; sramno je doživeti smrt kao pobeđen, potišten i obeshrabren. Umiranje, o dušo, kratko traje i brzo prolazi, dok su sramota i poniženje i propast u zarobljeništvu trajni. Zato nemoj nedragovoljno umreti i oprostiti se od ovog materijalnog sveta. Ali, pazi se zarobljeništva, jer umiranje je život, a zarobljeništvo je smrt za dušu.

Ljudi se nalaze na tri stupnja. Na najnižem stepenu čovek, doduše, zna, ali ne dela. On je kao hrabar nenaoružan čovek. A kako da se neko ko je nenaoružan u borbi suprotstavi neprijatelju? Drugi stepen je stepen čoveka koji dela, ali ne zna. A pošto je hrabrom

čoveku lakše da nabavi oružje nego kukavici da bude hrabra, tako je i onaj ko dela bez znanja bolji od čoveka koji zna a ne dela. Treći i najviši stupanj je stupanj čoveka koji zna i dela. On liči na hrabrog i naoružanog čoveka.

Mesec sija sve dok ga sunce obasjava. Kada se, međutim, zemlja postavi između meseca i sunca, mesec gubi svoj sjaj i postaje mračan. Tako i duša zrači svetlo sve dok je duh obasjava. Kada se, pak, nastajanje i nestajanje postave između duše i duha, duša gubi svoj sjaj i postaje mračna. Kao što ni mesec ne može da pobegne od mraka sve dok zemlja ostaje na svom mestu u vasioni, tako ni duša ne može da se oslobodi tame i kvarenja ukoliko se vezuje za materiju naše prirode. Iz ovoga postaje jasno da duša može dospeti do mira samo ako se što pre odvoji od ovog sveta.

5.

Istinska, delotvorna inteligencija, nije ništa doli stvaralačka moć koja se izražava u stvarima i mislima. Svaka duša koja se od toga uzdržava, gubi samu sebe i život. Razvoj predstava i uvida i delotvornost inteligencije je zakon večnog života. Uživanje u stvarima ovog sveta je smrt.

Sve što je sačinjeno od materije i u čemu ne postoji istinska misaona snaga, kreće se u skladu sa svojom prirodom u pravcu svog porekla. To je mesto kome pripada. Jedino tamo može da se osnaži i dođe do mira. Tako će se sve što je sastavljeno od zemlje, kao na primer kamenje i slično, vratiti zemlji, korenu i poreklu svega što je na zemlji nastalo, izuzev u slučaju da ne postoji suprotstavljena sila. Kad se podigne parče zemlje i zatim ispusti, ono se sopstvenim prirodnim pokretom brzo vraća zemlji, elementima svog porekla.

Tako se i voda, ako je nešto ne zadrži, na osnovu svojih svojstava stalno vraća

najvećoj količini njenog elementa. Zato voda svih izvora nezadrživo teče u reke, a voda reka neprestano hrli ka moru. U njima se rastvara zato što se tu nalazi najveća količina elementa vode. Tako je i sa drugim elementima. Vatra i vazduh se stalno uzdižu, zato što oboje žele da se vrate svom poreklu.

Tako vidiš da sve čemu nedostaje istinska sposobnost razlikovanja i mišljenja, biva pokrenuto samo putem slepog impulsa i prirodne žudnje. Takođe uviđaš da sve biva pokrenuto u pravcu mesta gde nastaje, živi i gde je snažno. U stvarima postoji unutrašnji otpor da ostanu same i da ostanu izdvojene od svoje domovine i svog porekla.

Zašto se onda ti, o dušo, protiviš, ti koja si naoružana sposobnošću mišljenja i razlikovanja, da se vratiš domovini i svom sopstvenom elementu? Samo tu možeš rasti i živeti. Zašto se krećeš nasuprot toku i zašto želiš da ostaneš odvojena od svog korena i porekla? Zašto biraš boravak u tuđinskoj zemlji u kojoj doživljavaš samo sramotu i porugu? Reci mi, da li je to što te vodi

instinktivna žudnja ili inteligentna misao? Ako je instinktivna žudnja, onda je to urođeno ponašanje materijalnih elemenata u tebi, naime neprestano stremljenje vraćanju svom elementu.

Ako si, međutim, gonjena inteligentnom stvaralačkom sposobnošću i moći rasuđivanja, kako onda možeš dopustiti da budeš zavedena i izabereš tuđu zemlju, a ne domovinu, da budeš ponižavana i da poričeš svoje visoko dostojanstvo, da pokudu i sramotu doživljavaš, umesto neuništiv mir, slavu i moć? Ko u takvoj dualnosti živi, nije ni jedno ni drugo, u stvari nije ništa. Nije materijalna stvar, a ne spada ni među bića koja sudeluju u delotvornoj inteligenciji. On je neko bez poseda, neko neodlučan.

Nakon što sam video sve, o dušo, došao sam do zaključka da postoje tri osobenosti koje prevazilaze sve: prva je uvid, druga zadovoljstvo, treća sigurnost, bezbrižnost. Uvid se može zadobiti samo preko duše koja se vraća svom poreklu, stapajući samu sebe sa jedinstvom. Zadovoljstvo se može postići tako što

žudnja nestaje i samim se tim zadobija ono što je neophodno. Sigurnost i bezbrižnost nastaju kada se u sebi prevazide strah od smrti i kada se započne odvajanje od ovog sveta.

Čuvaj se, o dušo, sve dok boraviš u svetu nastajanja, cvetanja i nestajanja, druženja sa dve stvari koje su smrtonosne za dušu. Okreni se od njih kao da ih se plašiš. Te dve stvari su: žene i alkoholna pića. Ko dospe u ženske mreže, kao ptica je u rukama nerazumnog deteta. Dete se radosno igra sa pticom, dok ona proživljava samrtni strah i pati. Isto tako se moraš čuvati opijenosti, jer kroz nju duša postaje brod koji plovi bez kapetana i kormilara po olujnom moru. Tako i duša koja je odvojena od duha biva bez kormila gonjenja prirodnim silama i propada.

Čim uvid koji je nekada postojao više ne postoji, izvesno je da se svet materije, tela, sa svojim moćima postavio između tebe i izvora spoznaje. Ako padneš u zaborav, onda je to prouzrokovano tvojim složenim bićem. Mračno je i sa samim sobom u svadi. Nosi težak

tovar i umišljeno je. Suprotnostima te drži zarobljenu. Tako nastaje zaborav i od sveg predašnjeg znanja, ne znaš više ništa.

Odnos između uvida koji je duša nekada posedovala i gubitka uvida, može se uporediti sa okom koje vidi tamu i svetlo. Kada je oko okruženo tamom, ono ne opaža ništa, čak i kada se stvari nalaze ispred njega, ono ne može da ih vidi. Međutim, kada na to padne svetlost i oko biva obasjano, ono može i da razlikuje stvari koje ranije nije moglo da prepozna. Svetlost je, dakle, spajajuća spona između oka i stvari. Svetlost poklanja moć razlikovanja i uzrokuje da stvari koje su ranije bile prisutne samo kao mogućnost, postaju stvarnost. Sve dok oko prima svetlost, može da vidi stvari i razlikuje ih. Međutim, kada oko izgubi svetlost, bivajući ponovo obuhvaćeno tamom, odmah gubi moć opažanja i sve što je kroz nju moglo da primi. Ako moć opažanja treba da ostane, svetlost uvek mora biti prisutna; onda je oko oslobođeno tame.

Vidiš li sada jasno pred sobom, o dušo, da svetlost dolazi iz duha, a tama iz tela?

Ako to razumeš, zašto onda žališ što moraš da napustiš telo? Jer, kroz telo doživljavaš najveću bol. Ono te odvraća od opažanja onoga što po svaku cenu moraš znati. Pre bi morala da žališ što si daleko od sveta duha; jer kroz uticaje tog sveta primaš najveću milost i možeš postići ono što ti je primereno da tražiš i uzmeš.

Okani se ove prirode, o dušo; odreci je se. Prestani da je voliš. Plaši je se. Čuvaj se patnje ka kojoj te na kraju vodi i okreni se svom svetu koji je koren i praporeklo tvog postojanja. To je mesto za biće koje je tako visokog ranga i ugleda kao ti. Tako ćeš steći večan život i potpuno blaženstvo.

Dokle ćeš još nastaviti da se naprežeš, o dušo, kako bi lutala od jedne stvari ka drugoj, ka svetu nastajanja, cvetanja i nestajanja? Koliko ćeš još dugo tražiti prijatelje i saputnike, čas izdati prijatelja, čas pronaći novog? Među svima sa kojima se u prijateljstvu sjedinjuješ, nema nikoga ko kao čovek ne poseduje i drugu stranu: nevernost i izdaju, pa bilo to makar samo u mislima, dok ti želiš da mu budeš verna i da mu pomogneš. Nema nikoga ko se ne pretvara, dok ga ti smatraš iskrenim. Takođe nema nikoga ko te ne prlja i obeščašćuje, čak i ako ga ti smatraš čistim. I nema nikoga ko nije neprestano celom svojom prirodom i svim svojim bićem protiv tebe, isto kao što si i ti svim svojim bićem i prirodom protiv njega. I na kraju, posle svega ovoga, raskidaš sponu koja vas je međusobno spajala, iako nije postojalo ništa što bi to opravdalo.

Tako sve vreme zbog tih razdvajanja doživljavaš veliku bol i patnju. Istinskog prijatelja i saputnika nemaš zato što te oni za koje misliš da su ti prijatelji izdaju, dok si ti sama nepristrasna. Oni ti čine zlo, dok si ti prema njima dobra i iskrena. Zašto to uvek iznova želiš da iskusiš? Zar ono što si na početku zaključila nije dovoljno? Zašto to želiš da isprobaš ponovo? Zašto odbijaš da prihvatiš upozorenje koje si primila iz dugotrajnog iskustva? Zašto odbijaš da ga smatraš istinitim? Koliko ćeš još dugo nastaviti da tražiš loše i nečasne ljude, prevarante i izdajice? Zar si zaista glupa i slepa ili samo delaš kao da si glupa i slepa.

6.

Dovoljno je uzeti gutljaj vode da bi se upoznao sa prirodom vode. Ko poseduje iskustvo jednog dela, preko njega poznaje i celinu. Potrebna je šaka puna peska da bi se zemlja uopšteno upoznala. Iako postoji mnogo vrsta zemlje, pojam zemlje i njena suština ostaju uvek isti. Tako su i svi prijatelji iste prirode i iste suštine. Ko se za jednoga veže, otkriće da razume sve ako shvati jednog prijatelja. I svi ostali bivaju obasjani, ako se na jednog baci svetlost. Budi zadovoljna, o dušo, ovim objašnjenjem, ono će ti doneti uvid i biće ti oslonac.

Vidim, o dušo, da slično privlači slično. I ti moraš da spoznaš istinu. Ti si, o dušo, blistava i učestvuješ u Životu i Reči. Inteligentna si i čestita, čista i bez mrlje. Poseduješ moć rasuđivanja i razumnu volju. Zato se ne vezuj u prijateljstvu za materijalne stvari; one su iskvarene i mračne, bez svetlosti i života, bez uvida, neiskrene, nečiste i prljave.

One bivaju pokrenute samo slepim impulsima i naizmeničnim žudnjama.

Ako, o dušo, ne veruješ ovom objašnjenju, ti mi pokaži kako se tvoje osobenosti koje sam nabrojao mogu uskladiti sa osobenostima onih koji žive u materiji. Nemoguće je pretpostaviti da dve stvari koje se medusobno sukobe mogu biti obuhvaćene istim pojmom.

Čovek kome preti da se utopi, ne pokušava da ulovi ribu. On ima važnija posla. Tako je i sa stanovnikom ovog sveta. Čim uvidi koliko je bolna njegova situacija, njegovo delovanje će biti toliko usmereno ka spasenju svoje duše, da se više neće obazirati na svetovna dobra i razonodu.

Ako želiš da ideš putem duševnog blaženstva, o dušo, usmerićeš svoju pažnju samo na ono što si spoznala iskustvom i za tim ćeš tragati. Ako se tvoje znanje ograniči na ono što se može opaziti čulima, onda će te to znanje voditi dok koračaš dalje. Ali, ako u tvom iskustvu postoji spoznaja duha i ti tu spoznaju postaviš iznad svega drugog, onda će to biti tvoja smernica i oslonac.

Vidiš dva staništa pred sobom, o dušo: oblast koju možeš da opaziš svojim čulima i oblast koju možeš da opaziš duhom. Oba ti bivaju pokazana. U oba si sakupljala iskustvo i oba si videla svojim očima. Sada odluči. Bez obzira da li ćeš izabrati jednu ili drugu oblast, ni jedna ni druga te neće prognati ili odbiti. Idi u onu koja ti je milija.

Ako izabereš svet koji može da se opazi čulnim organima, onda ovo mesto prebivanja prihvati sa svim uslovima koje si upoznala kroz iskustva. Medutim, ako hoćeš da hodiš svetom koji se može opaziti samo duhom, moraš pre nego što se oprostiš od sveta čula, jasno videti pred sobom put kojim moraš ići i znati da ćeš se na njemu, korak po korak, kretati dalje i postepeno dospeti do večnog spokojstva.

Ako taj put imaš pred očima, obrati pažnju da se pri opraštanju ne ušunjaju zaborav i strah izmedu tebe i puta, da sa staze ne bi zalutala i krenula pogrešnim putem. Ako ipak padneš u zaborav, pokušaj da se prizoveš k sećanju, a da bi to učinila primeni ono što su ti rekli oni koji su već išli putem i poznaju ga iz

iskustva. Oni su tvoji prethodnici i putokaz. Oni su svetiljke u tami, vodiči koji ti pokazuju put na kome možeš dosegnuti svoj cilj.

Takođe znaj, o dušo, da sve što stremi na gore mora biti lako, čisto i bistro da bi brzo stiglo do cilja; i da sve što naginje na dole mora biti teško i nečisto. Što je teže, brže dospeva do cilja.

Tuđinci visokog porekla se spuštaju iz svog sveta u prirodu da bi joj služili. Ako, pak, koriste samo svoje telesne organe kako bi preko ukusa, mirisa, osećaja i lica opazili stvari iz sveta čula i svega što mu pripada, zaboravljaju svoj sopstveni svet sa njegovim svojstvima i smatraju da se ne može pronaći ništa što ne vide u svetu čula. Tako zaboravljaju svet duha i gube svako sećanje na njega. Ako ne mogu biti vraćeni vrsti bića koja poseduju duh, o njima se govori da su 'mrtvi', propali i nadvladani tokom prirode.

Ako se, međutim, vrate svom prvobitnom načinu života i sećanjem prizovu svoj unutrašnji svet, onda se govori da više nisu 'mrtvi', već da su ponovo

uskrsli u Život. Tada se njihove misli usmeravaju na delovanje praslike koju prizivaju pred svojim duhom. Zatim pokušavaju da duboko razmisle o tom dejstvu i istraže njegovo značenje, ne samo zbog te delotvornosti, već istovremeno i zbog svih drugih dejstava koja su zaboravili. I, svaki put kada u mislima ponovo razumeju neku od stvari koju su zaboravili, njihovo oko biva sve više oslobođeno tame. Postaju zdraviji i oporavljaju se od svoje bolesti.

Tako u sebi otkrivaju da je sve što opažaju u svetu čula uobrazilja, samo iluzija, a ne stvarnost. Neki prizor je samo senka ili odraz stvarnosti, isto kao što se senke i odrazi mogu videti na tlu ili u vodi. A pošto je duša u zarobljeništvu držana ljubavlju prema slikama u raznim oblicima, a ne ljubavlju prema samoj stvarnosti, zaboravila je duh kada se spustila u svet čula.

Kada se, međutim, seti delovanja praslika u sebi samoj, biće izlečena od svoje bolesti i posle dugog vremena neznanja, ponovo će ozdraviti. I tako ona napušta svet čula i opet se vraća

spoznaji stvarnosti i besmrtnosti, večnom životu.

Duh je otac duše. Telo je žena duše. Duša se usmerava i ka jednom i ka drugom. U jednom trenutku je usmerena ka duhu kao sin prema ocu. To je njen istinski i najsvojstveniji način ponašanja. U sledećem trenutku je usmerena ka telesnom kao muškarac koji sagoreva od žudnje za ženom. To delovanje je usputno i prolazno.

Vidi kako žena svom čoveku, kada je sa njim sama, igrom i osmehom želi dobrodošlicu, pričajući sa njim ljubazno i prijateljski. Međutim, ono što smera, nešto je sasvim drugo od onoga što spolja pokazuje. Njena je namera da od čoveka napravi roba, da ga iskoristi u sopstvene svrhe i da ga baci u opasnost. Daje mu med koji je, u stvari, pomešan sa smrtonosnim otrovom.

Pogledaj kako otac koji je sam sa svojim sinom, naprotiv, njemu upućuje stroga upozorenja i pokudu, razgovarajući sa njim strogo. Ali, u njegovim mislima živi nešto sasvim drugo u odnosu na ono

kako izgleda spolja. Cilj njegovog delovanja je prednost i korist koju bi njegov sin trebalo da zadobije u svemu što se tiče života. Daje mu da pije gorak napitak od koga se sinu gadi, ali koji je pomešan sa zdravljem, životom i srećnim završetkom.

Telesna priroda je tvoja žena, o dušo, a duh je tvoj otac. Bolji je udarac tvog oca od poljupca tvoje žene. Od svog oca se razvesti ne možeš; rodbinske niti između njega i tebe ne mogu se pokidati. Bilo da ćeš ga napustiti ili kod njega stanovati, bilo da je odnos dobar ili loš, u svim okolnostima vaše je srodstvo obavezujuće. Međutim, čovek od svoje žene može da se razvede. Tada je nit koja ga je povezivala sa njom pokidana. A on ne može da odbaci svog oca i prihvati drugog. Ako si svome ocu poslušna, o dušo, zadobićeš život i sreću. Ali, ako svog oca – duh, ne budeš slušala, već svoju ženu – telesnu prirodu – propašćeš u smrt i patnju.

Kada dođe vreme za delanje, o dušo, a ti ne iskoristiš tu priliku da ispravno postupiš, izgubićeš radost i nećeš žnjeti

plodove dobrih dela i nećeš dobiti nagradu. Ako čovek ne posadi drvo kada je vreme za sadenje, ne može ni da uživa u njegovim plodovima kada dode vreme da se oni sakupe.

7.

Koliko dugo još mora da traje, o dušo, koliko dugo još moram da te pritiskam da kročiš na put koji vodi do spasenja i sreće? Ali, ti se protiviš da veruješ mom vodstvu! Koliko ćeš me dugo još primoravati na to da sa tobom idem putem koji vodi u propast? Ja se, pak, protivim da popustim tvom navaljivanju da zajedno sa tobom idem tim putem.

Ako taj raskol mišljenja izmedu tebe i mene ostane, o dušo, onda ne preostaje ništa drugo sem da se razdvojimo. Tada, o dušo, moramo da se razidemo i svako od nas će ići putem kojim želi da ide kako bi sledio svoje najintimnije sklonosti.

Ne ponašaš se iskreno, o dušo. Ne postupaš ni zrelo ni mudro. Tvoj otac ti govori poučno i upozorava te, a rezultati toga su oslobadajući i puni krasote. A ti mu okrećeš leda i okrećeš se ka svojoj ženi i njenom zavodenju, mamljenju i njenom slatkom umiljavanju. Plodovi toga će biti briga, žalost, strah i bol zbog neutoljene žudnje.

Uveri se u to, o dušo, da su se uzvišeni tudinci povezali sa svetom postojanja kako bi mu služili. Medutim, pošto su stigli u taj svet i upoznali stvari koje se u njemu nalaze, zaboravili su svoj sopstveni svet, svet duha. Svest njihovog sopstvenog materijalnog bića postala je pomračena.

Ako, medutim, prizovu u sećanje zaboravljeno, pred sobom vide i jedno i drugo životno stanje. Primećuju veliku razliku izmedu njih i shvataju da je jedno stanje plemenito, a drugo nisko. Pošto opažaju obe životne oblasti, imaju slobodu da izaberu u kojoj od njih žele da borave. Ako svojom istinskom moći mišljenja vide uzvišenost i divotu sopstvenog životnog stanja i uporede ga sa drugim, onda bi radije da se vrate stvarima koje su srodne njihovoj prirodi i ispunjeni prezirom kidaju vremenske veze.

Upozorenjima i pokudama se duše glačaju i poliraju i tako bivaju očišćene od svojih sramnih mrlja. Ogledalo koje je zbog nekog prolaznog uticaja zamagljeno, čisti se brisanjem i glačanjem. Ako

je, medutim, neko ogledalo zamagljeno stalnim delovanjem koje nikada ne prolazi, kada, dakle, prolazno delovanje postane trajno, onda ogledalo dobija sasvim drugačiji karakter koji traje i kvari ga. Ako je tako, ogledalo ne može biti očišćeno, izuzev ako se poveri pročišćavajućoj vatri.

Tako i duše koje su isprljane nekim prolaznim dogadajem mogu biti pročišćene upozorenjima i pokudom tako da se sete životnog stanja u kome su nekada boravile. A, duše koje su isprljane u dubini njihovog bića, mogu biti očišćene samo ako su bačene u bedu, ako dugo ostanu u takvoj situaciji uvek nanovo doživljavajući patnju.

Koliko često mora zlato pomešano sa drugim metalima biti stavljano u vatru, pre nego što očišćeno i blistavo ne izade na videlo? Koliko puta savijen gvozdeni štap mora biti zagrejan vatrom pre nego što se ispravi? Koliko često žito mora biti propušteno kroz sito pre nego što se mogu otkloniti trice sa kojima je izmešano? I, koliko često uprljane i otvrdle duše moraju da prolaze

sve vrste prljavštine da bi pronašle pravi put i povratile prvobitnu čistotu?

Koliko je bolji sladak ukus meda od gorkog ukusa aloje? Samo onaj ko je probao i jedno i drugo može to da zna. Tako i duša slatkoću sreće i gorčinu bola može da upozna samo ako je doživela obe stvari. Velika je razlika izmedu čoveka koji nešto prezire i odbacuje nakon što je to preispitao i čoveka koji biva privučen žudnjom da to preispita. Ko je u borbi iskusio napor i težinu oružja, taj će se iz toga povući. Ko, pak, nikada nije stajao na borilištu, pun je entuzijazma da to iskusi i isproba.

Ako tada, o dušo, posle svega što si doživela, smatraš da si stigla do kraja, ti se vrati svojoj najvišoj mogućnosti koja je nekada bila tvoj posed, koji si zaboravila. Stremeći ka najvišem cilju, razmisli o tome i usmeri se prema Njemu koji ne poznaje ni početak ni kraj, koji je stalno prisutan od najudaljenije prošlosti pa sve do najudaljenije budućnosti, koji može da učini da se sve pojavi i nestane, koji otvara i zatvara, koji daje i oduzima, koji je sve u svemu i svaka pojedinačna stvar zasebno.

Spoznaj, o dušo, da odvojene stvari nisu stabilne i postojane. One nestaju, gube svoje samostalno postojanje i vraćaju se celokupnosti kojoj pripadaju. Tako i celokupnosti mogu odgovarati večnom kretanju Prvog Principa koji je večan. Kada njihova snaga nestane, vreme im je isteklo i sve nestaju. Tako su i celokupnosti neprestano promenjive i prelaze iz stvarnosti u prolaznost.

Koliko je samo velika razlika, o dušo, izmedu jednog i drugog prijatelja. Tu je jedan prijatelj koji se bogati pljačkajući te i koji te u stvarnosti mrzi i ponižava, koji ti nanosi patnju i bol, koji pokušava da te ismeje i prevari, obeščasti i oskrnavi, koji te zaslepljuje kada želiš da vidiš; koji te vodi na stranputicu kada želiš da slediš pravi put, koji te obasipa ljubavlju koja je prolazna i nestaje i u kojoj istine nema, koji te pušta da žudiš za stvarima koje u stvarnosti nisu stvarne, već nečasne i niske.

Kao rezultat toga, o dušo, bivaš pritisnuta siromaštvom i nuždom, mučena strahom i brigom, povučena nadole i okružena tamom, uprljana i bačena u stanje ropstva.

Svaki put kada tog prijatelja učiniš bogatijim nego što je bio, on postaje siromašniji. Što ga više čistiš, utoliko prljaviji i nečistiji on postaje. Što ga češće izlečiš od njegove bolesti, utoliko bolesniji i krhkiji on postaje. Ti misliš da je njegovo prijateljstvo trajno i da je on postojan, ali isuviše lako on odlučuje da te napusti i ostavi na cedilu. Kada se to desi on ti donosi bol odvajanja i potresa tvoje misli. A to je tvoja lična krivica. Svojom neopreznošću, slepilom i glupošću si sve to izazvala.

Kakva samo razlika postoji između tog i jednog drugog prijatelja sa kojim možeš da se povežeš u prijateljstvu! To je prijatelj koji te obogaćuje i pomaže ti kada si u nevolji; koji te izvodi na pravi put kada zalutaš; uči te i daje ti učenje kada nemaš znanje; čini da možeš da vidiš kada si slep.

Taj prijatelj ti neće, kao ovaj drugi, praviti velike teškoće ili uzrokovati težak rad, brigu i napetost. Osim toga, on će večno ostati sa tobom; nikada neće raskinuti nit prijateljstva sa tobom, ostaviti te na cedilu ili odreći te se. Koliko god

često bila u njegovom društvu, zadobijaš visoku počast njegovom čašću, svetlost njegovom svetlošću, život kroz njegov život, mudrost i inteligenciju kroz njegovu mudrost i inteligenciju. Mir i moć kroz njegov mir i njegovu moć. On te obasipa dobrima koja neće prestati da teku i koja traju večno. Poklanja ti radosti koje su istinske i nemaju nikakve veze sa čulima. Kada si sa njim sjedinjena imaš samo korist i ne gubiš ništa. Izaberi njega za prijatelja, o dušo, sjedini i poveži se sa njim.

8.

Kada čovek izgubi prijatelja i u istom trenutku sretne drugog koji može da zauzme mesto izgubljenog prijatelja i da dela umesto njega, brzo će odbaciti sećanje na prvog prijatelja i zaboraviti ga, utoliko pre ako je novi prijatelj snažnije povezan sa njim i ako je višeg porekla od prethodnog. Ali, ako se izgubi prijatelj a nema nikoga ko bi mogao da zauzme njegovo mesto, onda se dugotrajna tuga i strašna patnja ne mogu izbeći.

Ako, o dušo, imaš prijatelja za koga si sigurna da ćeš ga izgubiti, da će se rastati od tebe, zar nije dobar savet da te zamolim da potražiš nekoga ko će doći na njegovo mesto i ko može da zauzme njegovu poziciju; i da ti kažem da pronađeš nekoga ko će ti biti dobar drug i veran prijatelj? On mora da bude snažnije povezan sa tobom i da se nalazi na višem nivou od prvog prijatelja. Jer, kada neko nešto izgubi i zatim pronađe nešto bolje, njegova nesreća se pretvara u sreću, a briga u radost i vedrinu.

Tako i ti, o dušo, moraš da se pripremiš pre nego što budeš mogla da napustiš ovaj svet nastajanja, cvetanja i nestajanja, da bi se sjedinila sa svetom duha. A pre nego što napustiš svog izdajničkog i izopačenog saputnika, moraš već u sebi da stvoriš odvojenost u odnosu na njega i postepeno se od njega odvojiš, hitajući istovremeno svom budućem prijatelju u susret, navikavajući se na njega i sve se više spajajući sa njim.

Ako čovek, o dušo, dospe do tačke da mrzi neko mesto i želi da ga napusti, mora pre nego što ga napusti pronaći drugo mesto na kome želi da boravi. Jer, čovek koji napusti neko mesto ne znajući kuda da ode, ostaje bez zavičaja. Bespomoćan, biće prisiljen da se bez mogućnosti izbora smesti na prvom najboljem mestu koje pronađe. Može biti da će tako biti prinuđen da stanuje na mestu koje je gore nego prethodno, tako da ga sreća zaobide i život mu dospe u nered.

Niko, o dušo, ne boravi u mračnom, tesnom i pustom staništu, a da nema

želju da stanuje u kući koja je bolja, veća i prijatnija.

Ako, dakle, o dušo, želiš da napustiš svoje prebilvalište, preseli se u bolje. Ko napusti kuću koja je mračna, tesna i pusta i preseli se u svetliju, širu, prostraniju i lepšu, radovaće se toj promeni. Biće radostan zbog svoje odluke da se preseli.

U slučaju da si saznala za nešto sasvim drugačije od onoga što se može opaziti sa pet čula, krenula si putem koji vodi ka tvom spasenju. Međutim, ako ne znaš ništa drugo izuzev onoga što opažaš svojim telesnim čulnim organima, onda si na putu ka uništenju i bolu.

Pažnja, o dušo, je nešto čiji značaj tek moraš da dokučiš. Ako se čovek čuva od uništavajućih sklonosti svog sopstvenog bića, on je pažljiv. Ako sledi svoje negativne sklonosti, onda je nepažljiv.

Zato, o dušo, budi oprezna i čuvaj se svega što na tvoje biće deluje uništavajuće i traži ono što je lekovito za tebe. Sve što je u skladu sa tvojom prirodom

za tebe je lekovito. Sve što u tvom unutrašnjem biću izaziva otpor, za tebe je uništavajuće. Međutim, ni jedno ni drugo nije samo uništavajuće ili samo lekovito.

Dakle, ako želiš da budeš spasena, potraži ono što je u skladu sa tvojim bićem. Ako želiš uništenje, potraži stvari koje su tvom biću suprotne. U slučaju da želiš uzbuđenje, pometnju i sumnju, traži oboje istovremeno.

Zato, o dušo, ako si po svojoj prirodi svetla i bistra, nemoj se povezati sa tamom. Ako učestvuješ u Životu i Reči, nemoj se povezati sa nečim čemu manjka svetlosti i života. Ako si obdarena inteligencijom i sposobnošću razlikovanja ne vezuj se i dalje za ono što nije ni svetlost ni život.

Bol je proizvod greha. Ispravno delanje rađa sreću. Onaj ko posadi urminu palmu i ubira urmine plodove koji su sveži i zreli, taj se tome raduje. Ko zasadi livade i šipurke, neće ubirati plodove. Njegov je rad bio beskoristan.

Zato, o dušo, uradi ono što je lekovito i ostavi razarajuće stvari iza sebe, tako da budeš primljena u redove onih koji uživaju Božiju pomoć, slede pravi put i sudeluju u najvišoj sreći.

Uveri se i sama, o dušo, u sve što ti objašnjavam i otkrivam. Ja sam ovaj svet iskusio i ispitao ga. Zaključio sam da je materija od koje se sastoji već od početka bila tu. Zatim je došlo do razdvajanja nežnog i finog od grubog i gustog, posle čega je prvo otišlo gore, a potonje se spustilo dole. Tako je materija od koje se sastoji svet, delotvornošću neba podeljena na četiri elementa: vatru, vazduh, vodu i zemlju.

Pažljivo sam ispitao kako ta četiri elementa bivaju pokrenuta i koja svojstva poseduju. I, zaključio sam da bivaju pokrenuta svojom sopstvenom prirodom, slepim nagonom bez života, a ne razumom i inteligencijom. Ali sam takođe zaključio da postoje stvari koje su sastavljene od elemenata i kojima je dat život, razum i inteligencija. Pitao sam se kako je moguće da stvari koje su bez

života i inteligencije, sačinjavaju elemente bića koja poseduju život i sudeluju u inteligenciji.

Došao sam do zaključka da ti elementi, kada se nalaze u telu bića koja poseduju život i razum, kroz njih život i razum dobijaju.

Ali, kako se može razumom shvatiti da živo biće može nastati iz dve beživotne stvari koje su medusobno povezane? Ili da biće koje sudeluje u inteligenciji može proisteći iz dve stvari koje ne poseduju inteligenciju?

Tako sam iz toga po svaku cenu morao da zaključim da bića koja poseduju život i inteligenciju ne nastaju iz materije od koje se sastoji ovaj svet – mislim na svet nastajanja, cvetanja i nestajanja – već da su iz ovog ili onog razloga sišli iz neke druge oblasti u ovaj svet i da će zato što su se u njega spustili, ovaj svet ponovo i napustiti. Tako sam došao do zaključka da jedna beživotna stvar ne može biti poreklo živog bića i da nešto bez inteligencije ne može biti poreklo bića koje sudeluje u inteligenciji.

Zato, dakle, o dušo, budi ubedena da bića koja poseduju život i inteligenciju nisu sačinjena od elemenata ovog sveta, već od nečeg sasvim drugog.

Ispitaj stoga, o dušo, ove stvari, kako bi ih upoznala. I, stremi ka tome da duboko u njih prodreš tako da kroz to dospeš do iskustva. Tada ćeš biti srećna i blažena i usavršićeš svoje znanje.

9.

U slučaju da posedueš istinsko znanje, o dušo, razumećeš da si sa Tvorcem u srodstvu. Kroz to ćeš iskusiti stvarnu sreću. Ako, pak, ne posedueš znanje, mislićeš da spadaš u 'bezvrednu vrstu stvari' i usmerićeš se prema tome. Rezultat će biti izloženost mnogim vrstama patnje i muke.

Usmeri se zato svom snagom ka dosezanju istinskog znanja. Razmišljaj o ovome bez prestanka tako da spoznaš istinu. Pusti da te to na pravi način vodi u tvojim delima. Oslobodi se neznanja, slepila i grešnog života koji potiče iz neznanja.

Bol nastaje tako što duša vidi i privlači stvari koje su promenjive i koje se nalaze u međusobnom sukobu. Duša je srećna kada vidi i privlači stvari koje su harmonične i večne. Dakle, ako želiš da budeš oslobođena bola, o dušo, moraš napustiti ovaj svet suprotnosti i uzajamnih sukoba i kročiti u svet večnosti i postojanosti.

Trgovci izlažu svoju robu da bi je pokazali ljudima sa zdravim očima, a ne slepima. Pripovedači i govornici koji govore na raskršćima pričaju da bi bili čuti. Ne govore gluvima, već onima koji imaju zdrave uši.

Tako se i mudraci ne obraćaju dušama koje hode putem smrti da bi ih posvetili. Oni se obraćaju dušama koje idu putem života i žele da ih ispune mudrošću. To su one duše koje dolaze kod njih i mole da prime pouku. One duše, pak, koje se nalaze na putu smrti, ne traže nikakvu pouku. One se od nje okreću i preziru sva učenja.

Ako želiš da izbegneš kaznu, o dušo, čuvaj se grešaka i izbegavaj ne-vrlinu. Ako nagradu želiš, dopusti da budeš vođena pravim putem; jer ne-vrlina donosi sa sobom kaznu i tamnicu. Ispravan način života donosi nagradu i dobitak.

Ako se povežeš sa svojom suštinom, o dušo, tvoja će svetlost porasti, tako da ćeš očima duha prepoznati istinski način delanja. Ako se, međutim okreneš od te

suštine i povežeš se sa čulima, gubiš svetlost inteligencije. Tada si okružena tamom i slabiš svoj unutrašnji vid. Posledica toga je da se zbog svog slepila i tame prepuštaš čulima.

Lekar savetuje bolesniku da ne uzima hranu koja mu škodi. Ako bolesnik sledi njegov savet, on postupa ispravno i kao plod toga će povratiti svoje zdravlje. Ako se ne povinuje savetu on postupa pogrešno i njegova patnja i muke će ostati.

Ukoliko želiš da znaš u kakvom će stanju biti duša kada napusti telo, onda posmatraj okolnosti u kojima živi dok je još u telu. Ako postojano postupa ispravno, onda će, kada napusti telo, takođe, kroz dobru naviku postupati ispravno, biće vođena ka srećnom cilju i nagradi.

Međutim, u slučaju da se, dok je bila u telu, prepuštala ne-vrlini, onda će, to se podrazumeva, preko te navike biti vođena ka ne-vrlini. A kao plod će nastati kazna, naime slepilo i nesrećne okolnosti u budućem životu.

10.

Opisaću tvoje stanje postojanja, o dušo, jer dugo sam o njemu razmišljao. Ti kažeš i potvrđuješ da bi se rado oslobodila napora i žalosti, ali ih u stvarnosti tražiš i juriš za njima i zavidiš onima koji ih poseduju. Ti kažeš i priznaješ da žudiš za srećom i radošću, ali ih u stvarnosti izbegavaš, okrećeš im leđa i odbijaš da nastaviš putem koji vodi ka njima. Takvo ponašanje je protivrečno. Ono može da se očituje samo u čoveku koji nije jednostavan i ne stoji u jedinstvu, već u kome su razni elementi izmešani i kombinovani. Jer, kada je nešto jednostavno, onda je naravno i način ponašanja toga takođe jednostavan i oslobođen protivrečnosti.

Kada je, pak, nešto izmešano i sastavljeno od različitih elemenata, onda je ponašanje toga takođe izmešano. Stoga je jasno da još uvek nisi očišćena od svojih ne-vrlina i oslobođena zla kojim si u ranijim vremenima, u nekoj ranijoj fazi života, uprljana.

Ostalo je još otpadaka i rde i zato je tvoj način delanja protivrečan. Ako je rđa koja je na tebi prouzrokovana prolaznim događajem, stremi ka tome da je otkloniš ribanjem, trljanjem i glačanjem pre nego što te nagrize. Kada je, međutim rđa prodrla duboko, ti se baci u vatru i dopusti da te ona očisti, tako da iz toga izađeš blistava i čista. Jer, ako je ogledalo izgrebano i zarđalo, glačanje više nije dovoljno. Rđa tada može biti otklonjena samo pročišćavajućom vatrom.

Čim budeš očišćena od otpadaka i rđe, tvoj način delanja će biti postojan i oslobođen pometnje, suprotnosti, laži i privida, tako da ćeš u stvarnosti tragati ili za naporom i žalošću ili za radošću i srećnim životom.

Prvo se uveri u to da telesna smrt nije ništa doli odvajanje duše od tela. A onda razmisli o tome da će čovek koji je u svojoj zemlji mudar i oprezan i u tuđoj zemlji biti mudar i oprezan. Nikada neće izgubiti svoju mudrost kuda god da ode i u koju god zemlju da otputuje.

Uveri se u to da dobro drvo daje samo dobre plodove, a loše drvo samo loše. Kada bi drvo davalo drugačije plodove nego što to odgovara njegovoj prirodi, onda bi onaj ko posadi lozu mogao na njoj da ubere i žir, a ko zasadi hrast, ubirao bi i grožđe. Iz svega može da proistekne samo ono što je u skladu sa njegovom prirodom.

Vežbaj se, dakle, u dobrim stvarima i posadi, delujući tako, dobro drvo, tako da tvoje oči budu oslobođene tame i da kroz uvid možeš da zadobiješ još veći uvid, i da posmatranjem dobrog žnješ još više dobrog i kroz inteligenciju postaneš još inteligentnija i stekneš lako i ispravno iskustvo. Tada ćeš sebi raskrčiti put ka najvišim predelima i steći ćeš trajno blaženstvo i večnu radost.

Zamisli, o dušo, da možeš da isključiš delovanje svojih pet čula, a onda obrati pažnju da li ćeš imati drugačije uvide od onih na koje si inače navikla posredstvom pet čula. Ako tada zaključiš da razumeš nešto što ne može biti

obuhvaćeno čulnim orudem, onda je jasno da si se vratila u svoju domovinu i da si svoje interesovanje usmerila na svoj istinski zadatak.

Ako suština želi nešto da razume, ona razdvaja suštinsko od onoga što je pridodato. Ono biva prepoznato jednostavnim razumevanjem koje je u skladu sa njenom jednostavnošću.

Kao što čulni organi ne mogu da obuhvate jednostavnost nečega, tako duša ne može da shvati njihovu složenost. Ona dobija znanje preko poznatog, osim ako se različita svojstva razdvoje jedna od drugih tako da su medusobno izolovana. Kada se to dogodi, dolazi do razumevanja svakog svojstva pojedinačno.

Pošto su čulni organi složene prirode, oni mogu da razumeju samo složene stvari. Ali, duh, koji je jednostavan i nedeljiv, razume ono što je jednostavno i nedeljivo. Zatim, obrati pažnju na misli. Kada se povežu sa složenim konkretnim stvarima gube jednostavnost koja je svojstvena stvarnosti i radosti istinske spoznaje.

Kada se mišljenje, pak, vrati jednostavnosti, kada napusti ono što je složeno i medusobno izmešano i odbije složene stvari koje su vezane za prostor i vreme, razume jednostavnost i večnost.

Putem ovakvog objašnjenja postaje jasno da život duše zavisi od toga da li je ostavila iza sebe materijalni svet i da smrt duše i njene brojne patnje bivaju prouzrokovane njenim ostankom u materijalnom svetu.

11.

Spustila si se u materijalni svet, o dušo, i kroz iskustvo si naučila kakav je. U njemu si našla samo stvari koje je ružno videti, gadno čuti, odvratnog ukusa, štetnog mirisa i kojih se osećaj gadi.

A ipak, pošto si sada tu gde jesi, nadvladana si ljubavlju i vatrenom žudnjom za njim! U njemu si tražila svu svoju sreću i zaboravila si visoke moći koje su tvojoj prirodi svojstvene. A, pošto si spoznala da si grešila i zalutala, pokušala si da uvučeš i druge u svoj greh i da ih okriviš.

Ali tako ne može! Krivica mora da pogodi samo one koji su je zaslužili. Samo je onaj grešan ko je počinio greh. Stremi ka tome da ispraviš svoje grehe i greške, jer pošto si svojom krivicom dospela u žalosno stanje u kome se sada nalaziš, možeš jedino svojom sopstvenom slobodnom voljom da se izdigneš iz njega.

Sve dok si boravila u svetu stvari koje nastaju, bila si iskušavana svakojakim teškoćama. Uveri se u to da su uzrok i izvor tih teškoća u tebi samoj i u tvojim gresima i prestupima. Ako sebi jasno predočiš svoju prošlost, setićeš se i spoznaćeš to. Ukoliko, pak, naiđeš na teškoću čiji ti uzrok i izvor nisu poznati, ne prebacuj krivicu na druge i imaj na umu da uzrok mora biti pronađen u grehu koji si počinila, a na koji si zaboravila.

Ako čovek u svetu punom jada traži krov nad glavom, onda jad koji ga spopada i iskušenja koja mora podneti, nastaju iz zablude da je utočište tražio ovde! Zato neminovno doživljava jad.

A ono što tu stvar još pogoršava je što je bio pozvan da se čuva od te nesreće, ali nije bio pažljiv. Naloženo mu je da se toga plaši, ali on se nije plašio. Bio je upozoren, ali to upozorenje nije primio k srcu, već je sledio sopstvenu volju i htenje.

Nije li tako, o dušo, da si sve mogla da vidiš i čuješ dok si bila izvan zatvora? A

pošto si sada zarobljena, sve je pred tobom sakriveno. Zarobljena i zatvorena si i uzaludno pokušavaš da nešto čuješ i vidiš. Zašto si ušla u zatvor? Sve dok si bila u svetu jednostavnih i jedinstvenih stvari mogla si sve da vidiš i znaš. Jer, mogla si da vidiš pred svojim okom sve svetove, čiste, svetle i blistave. A ispod tebe na tlu nalazio se svet nastajanja, cvetanja i nestajanja, mračan svet koji u poređenju sa onim svetom, skoro da nije svetliji od crnog kamena koji se može opaziti u svetloj bistroj vodi.

Mislila si da moraš da uđeš u ovaj svet kako bi kroz iskustvo otkrila kakve je prirode ta oblast. Nakon što si to odlučila, negirala si stanje jednostavnih i jedinstvenih stvari i utonula si u nisko stanje izmešanih stvari. Tragajući gramzivo za onim što si htela, izgubila si svoje visoko stanište i dospela u svet promena. Pošto si negirala svet jednostavnih stvari, tražeći i žudeći za svetom složenih stvari, postala si kao ptica koja je ušla u zamku da bi kljucnula bobicu, a onda upala u klopku. Ili, kao riba si koja želi da pojede ribarev mamac i tako biva sama pojedena.

Tako svetla i blistava, o dušo, kakva si po svojoj prirodi, krenula si u svet tame i upustila si se sa tamom u borbu. A svet tame je ugasio tvoje svetlo i okružio te tamom zaslepevši i oduzevši ti tvoju moć opažanja svega onoga što si nekada mogla da vidiš i naveo te je da zaboraviš sve što si nekada znala. I, naposletku si zarobljena i zaključana. Sve to se desilo kao posledica zablude u koju si na početku upala.

Međutim, ako želiš da se vratiš svom uzvišenom zavičaju, onda usmeri svoju pažnju na smrtonosne stvari koje su u tebi prisutne i čuvaj ih se. Jer, samo ako se budeš čuvala tih stvari možeš biti spasena. Samo je tako moguć povratak u tvoj istinski zavičaj. Kako bi lako mogla da prepoznaš od kojih stvari moraš da se čuvaš, ovde ću ih navesti u jednoj rečenici: 'To je žudnja za zemaljskom razonodom.' Odvoji se, dakle, od svega i brani se od svega što svojim materijalnim čulnim organima doživljavaš kao prijatno. Zgrabi i iskoristi sve što tvoja suština oseća prijatnim.

Vatra može biti ugašena, ali plamen žudnje nikada. Bolovi mogu kratko

vreme uticati na telo, a zatim opet prestaju i ostavljaju ga na miru. Bol žudnje te nikada neće ostaviti na miru: sve dok ne budeš imala suštinu koja žudnju odbija i dok ne budeš naučila da se uzdržavaš od onoga za čim si do sada žudela. Jer žudnja dobija sve veću snagu ukoliko joj popuštaš, a umire ako od nje odustaneš i uzdržiš se.

Jedna žudnja u svetu čula je pohlepa. Ali to nije jedina, ima ih više. Alavost je, doduše najsmrtonosnija od svih, zato što telo ne traži alkoholna pića i telesno zadovoljenje ako pre toga nije hranom zasićeno. To se, takođe, odnosi i na nošenje fine odeće i mnoge druge nevažne stvari, kroz koje duša biva namamljena u opasne i užasne predele u kojima biva navedena na loše navike koje je ponižavaju i izopačuju je.

Poučio sam te, o dušo, kako da deluješ ispravno. Dakle, ne pravi se kao da ne možeš da izbegneš pogrešan put. Vratio sam ti moć viđenja, zato se ne pravi da si slepa. Kada slepac upadne u rupu, on se za to ne može kriviti. Međutim, ako neko sa zdravim očima priđe rupi, vidi je i dobrovoljno se u nju

baci, onda za njega ne postoji nikakvo opravdanje. Tako ni za tebe nema opravdanja ako uprkos svim upozorenjima namerno popustiš svom htenju. Patićeš više nego ikada ranije i zbog toga ćeš platiti dvostruku cenu.

Ako se čovek oslobodi žudnji ovog sveta, onda će se nesreća ovog sveta držati podaleko od njega. Tada radi višeg cilja napušta ovaj svet zdrav i dobro očuvan. Taj viši cilj je da se približi Bogu. Ukoliko, pak, jurca za žudnjama ovog sveta, pratiće ga nesreća ovog sveta. U tom slučaju ovaj svet napušta kao bolesnik, kao neko ko je proklet da pati u zatvoru. Taj zatvor je udaljenost od Boga.

12.

Kada čovek poseje drvo istrajnosti, on ubira plodove uspeha i slaviće nadvladavanje. On postiže ono što želi i srećan je. Ako, pak, posadi drvo lenjosti i nemarnosti, ubira plodove neuspeha. Ne postiže što želi i nesrećan je.

Želim da te postavim pred nekoliko principa. Nauči i ostvari ih.

Žudnja izvire iz duše. Ona žudi za dobrim. Ono na šta ona iz koje izvire žudnja mora da se osloni je istrajnost. A ono što joj pomaže da postigne ono za čim žudi, nije ništa drugo doli isto dobro i ista dobrota. Jer, kada se delotvornost onoga koji žudi poveže sa delotvornošću onoga za čim se žudi, onda onaj ko žudi i ono za čim žudi bivaju spojeni.

Istrajnost ima gorak ukus, ali daje slatke plodove. Lenjost ima sladak ukus, ali daje gorke plodove i uzrokuje brigu.

Budi istrajna i postojana u obožavanju jedinog istinskog Boga i pazi da zbog

otuđenja i bezvoljnosti ne postaneš teturava, da ne bi umesto obožavanja jedinog istinskog Boga služila mnogim bogovima. Ko se prepusti mnogim bogovima, mora i da im služi. Taj doživljava napor i patnju. On postaje opsednut brigama, mučen nemirom i na kraju propada.

Obuzetost nevoljom i mrzovoljom odlika je animalne duše. Istrajnost i postojanost su odlike zrele i istinske ljudske duše. Zato pazi da zbog nevolje i mrzovolje ne postaneš teturava i ne dozvoli da budeš zavedena i služiš više nego jednom Bogu. Jer to te dovodi do bunila i iskorišćava te, tako da se tvoje svetlo gasi, snaga smanjuje, tvoja visoka pozicija narušava, a tvoja nezavisnost će prestati da postoji. To će biti tvoja smrt.

Čuvaj se takve smrti i okani se stvari koje je uzrokuju.

O dušo, moraš steći istinsko znanje o svom sopstvenom biću, kao i o njegovim shvatanjima i oblicima. Nemoj misliti da postoji i jedno jedino shvatanje koje želiš da upoznaš, a koje je izvan tebe. Ne, sve što moraš da naučiš je u tebi.

Pazi se da ne budeš odvedena na stranputicu koja te zavodi, da ono što je u tebi tražiš izvan sebe. Mnogi zaboravljaju gde se mora pronaći uvid. Oni tragaju izvan sebe i tako i zalutaju. Kasnije će se, međutim, setiti da je sve u njima, a ne izvan njih.

Ono što moraš upoznati postoji večno i neprestano za sva vremena. Ništa od toga nije izvan tebe. Ono što je izvan tebe su stvari koje su već od početka bile izvan tebe. Imaju svakojake osobenosti i deo su procesa nastajanja, cvetanja i nestajanja. Osim takvih stvari, izvan tebe se ništa ne može pronaći.

Dakle, vrati se sama sebi da ne bi upala u vrtlog stvari koje su u međusobnom sukobu i da te ne bi njihova različita svojstva bacala naokolo kao što nemirno i olujno more bacaka naokolo brodove koji po njemu plove. U suprotnom nećeš steći ni dobro, ni znanje.

Uveri se zato u istinu koju sam ti izložio i razmisli o njoj. Ne zaboravi ništa što je već u tvom posedu, tragajući za tim negde drugde. Jer sve što je duši

potrebno da bi stekla uvid, u njoj je, a ne negde drugde. Uzrok zašto to ne uvida nije duša, već telo koje se postavilo između.

Ako je oruđe kojim radnik dela slomljeno ili ishabano, ne može mu više koristiti. Bolje je da ga baci i uzme drugo sa kojim može dobro da radi.

Ukoliko je radnik stekao dobro oruđe, mora sa njim da radi stremeći ka tome da od svog rada zadobije dobitak. Kada se obogati, on prestaje da radi, prodaje svoje oruđe po niskoj ceni i odmara se od svog rada.

Pobrini se za to, o dušo, da stekneš dobro oruđe. Ako ga poseduješ, koristi ga dobro, radi marljivo i izvuci svoju korist. Ako se obogatiš, prodaj sve oruđe po niskoj ceni, uzmi svoj dobitak i napusti kuću u kojoj si stekla dobitak.

Ako čovek ima žuticu, med mu nije sladak kao zdravom čoveku. Tako su i istinska učenja prijatna samo onima čija je duša zdrava. Samo takav čovek može da razume njihov značaj.

Bolesti duše su: neznanje, žalost i strah. Onaj čija je duša time opterećena, ne može da oseti ukus onoga čemu je poučen. Ne može da obuhvati značaj učenja.

13.

Istinska sreća je stanje koje ne vodi do prezasićenja. Sve sa čime se duša suočava u svetu nastajanja, cvetanja i nestajanja vodi do prezasićenja, a to se ne može nazvati istinskom radošću.

Ako duša u ovom svetu traži radost, onda ona traži nešto što ne postoji i što se u njemu ne može pronaći. Mnogi stanovnici ovog sveta marljivo traže radost, ali traže uzaludno. Čovek se upušta u svakojake situacije da bi ih ocenio i preispitao. A zatim im, pak, ispunjen gorčinom i gađenjem, okreće leđa. Ne postoji niko ko je zadovoljan svojim životnim stanjem.

Duša traga lutajući naokolo po ovom svetu kako bi pronašla tačku mira koja je na poseban način u skladu sa njenim visokim poreklom. Pošto je ne pronalazi, luta naokolo uzaludno tragajući za nekim mestom na kome može pronaći mir. Zato će duša, ukoliko je mudra, obustaviti svoju potragu u svetu nastajanja, cvetanja i nestajanja i okanuće se zavisnosti od razonode.

Svaka situacija pred koju je duša u ovom svetu stavljena, zahteva postojano trpljenje raznih zloba. Gorkog su one ukusa, a sve što je sa nečim gorkim pomešano, i samo je gorko. Iz toga sledi da čovek mora ili da provede svoj život u bolnom lutanju, čas nešto ispitujući, čas stvarajući - što je nedostojan način života - ili da prebiva u nekom drugom životnom stanju postojano podnoseći njegove zlobe. Ako se odluči za potonje, mora da doživi gorčinu da bude povučen nadole, jer bolje je brati gorke plodove i istovremeno zadobiti višu poziciju i moć, nego brati slatke plodove i istovremeno biti ponižen i povučen nadole.

Dobro je da radnik koristi oruđe, a ne oruđe radnika, da konjanik upravlja konjem, a ne konj konjanikom, i da vladar vodi svoj narod, a ne narod vladara. Ako se u ovim stvarima sledi prirodan poredak, posledice su sklad i lepota. Ako je, međutim, ponašanje obrnuto, posledice su propast, ugroženost i pometnja.

Telo živi kroz delotvornost duše i tako dobija sposobnost da vidi, čuje, miriše,

okusi i oseti. Telo je dušino oruđe. Međutim, sramota je ako oruđe vlada radnikom praveći od njega roba. Radnik je taj koji mora da vlada, a ne oruđe.

Kada neznalica postane vlasnik oruđa, ona vredno pokušava da ispravi njegove mane i neguje ga, zaboravljajući tako da ga koristi i radi sa njim. Tada on postaje rob oruđa. Tako je i sa dušom ako kiti i neguje telo, a pri tome zaboravi da ga koristi kao oruđe. Duša tada postaje rob tela.

Nešto što sudeluje u Životu i što je opremljeno sposobnošću da vidi i čuje, što je obdareno inteligencijom i što je visokog porekla, tako postaje beživotno, slepo, gluvo, neinteligentno i bezvredno. Kada narod vlada vladarom, to je izvrnut svet, te i vladar i narod moraju propasti. Kada telo vlada dušom, takođe oboje moraju propasti.

Stvorenja su potpuno neprikladna za moć vladanja. Ona je iskušenje čoveku. Ako mudar čovek koji sledi pravi put biva iskušan tako što mu se poveri moć da vlada, on shvata da ne može sam da

vrši tu moć. Skromno moli Vladara i Prvi Uzrok vasione, onu moć koja obasipa dobrim one koji za to zamole, da mu pomogne.

Tako prima onoliko dobra koliko njegova duša može da se poveže sa dobrim. Tako prima inteligenciju i biva Božijom pomoću vođen ka ispravnom životnom stavu. Stremiće ka tome da čini dobro i da se drži podaleko od sveg zla.

Takva duša crpi iz izvora dobrote i pravde. Takav čovek obasipa vrednostima koje poseduje one koji su podređeni njegovoj moći. Tako su i vladar i podanici dobro.

Ako, pak, neznalica biva iskušana time što joj se poveri moć vladanja, ona se raduje i kličući smatra da njena moć počiva na sopstvenoj snazi i da nastaje u sopstvenom biću. Tako zapušta svoje vođstvo i prepušta se razonodama i užitku. Plodovi su neznanje i slepilo, zabluda i greh.

Takva duša crpi iz izvora zlobe i nepravde, a takav čovek ovim osobinama

koje poseduje u sebi, obasipa one koji su podređeni njegovoj moći. Rezultat je nepravda i propast, kako za vladara tako i za podanike.

Kada uđeš u svet snova, o dušo, ni u njemu, ni u raskošnoj predstavi koja se u njemu za tebe izvodi, nemoj tražiti sreću. Nemoj pomisliti da je to stvarnost, jer ćeš pri buđenju doživeti porugu.

Svet dolaženja i odlaženja je svet snova. Ko u ovom svetu spava i sanja, sanja u stvarnosti dvostruko. Kada se probudi, on je kao neko ko se iznenada trza iz sna, prepuštajući se ponovo svom prirodnom snu.

U ovom svetu neprestano spavaš. Sve što vidiš nije ništa doli san. Kada se probudiš iz snova, ostavljaš po strani stvari koje si u snu videla i, kao i pre nego što si zaspala, vidiš stvari grubotvarnog sveta koje su sačinjene od grubih oblika. Potom si više ubeđena u stvarnost tih stvari, nego onih koje si videla u snu. Isto tako je i kada se probudiš iz prirodnog sna ovog sveta i vratiš se istinskom budnom životu, svetu

duha. Tada se vraćaš viđenjima i stvarima u čiju si stvarnost sigurno još više uverena nego u stvarnost materijalnog sveta.

14.

Isto kao što je san nestvaran u poređenju s onim što vidiš u budnom životu, tako su i stvari budnog života ovog sveta nestvarne u poređenju sa svetom duha koji je jedini istinska stvarnost.

Zato ne misli da se tvoja sreća sastoji od onoga što vidiš u svetu čula. Ako u njemu tražiš svoju sreću, onda si kao neko ko je zaspao i ko je u snovima video fine i lepe stvari i u potpunosti veruje u njih. Kada se probudi, on je žalostan i zapanjen zato što je odvojen od stvari koje je video u snu. Tako je i sa dušom koja prebiva u svetu dolaženja i odlaženja, i na njega je naviknuta i zadovoljna je što opaža njegove razonode i radosti. Nadvladana je žudnjom za njima zato što tu traži svoju sreću. Ako je, međutim, duša, dok stanuje u ovom svetu, naviknuta da u njemu opaža patnju, brigu i bol, onda je za nju radost da napusti ovaj svet i srećna je što može da se odseli iz njega. To je kao kod čoveka koji u snu vidi ružne i bolne stvari, a zatim se budi iz sna i srećan i

radostan je što je umakao snu. On će takođe odbiti da se ponovo prepusti snu zbog bola i straha koji je osetio preko užasnih stvari koje je video dok je sanjao.

Kada ti svet nešto ponudi, nemoj prihvatiti. Jer, pravi od tebe budalu i njegov je cilj da se prvo malo nasmeješ, pa da zatim plačeš. To je put prirode. Ona se ne pretvara, jer materijalna stvar ne može da se pretvara i da se pravi da je nešto što nije. Ali duša je obdarena životom, inteligencijom i sposobnošću razlikovanja. Ona može biti prevarena ili ne, sasvim u skladu sa njenim izborom. Ako duša prozre planove onih koji hoće da je prevare, ako se okane njihovih lukavosti i ako je pažljiva, izbeći će rdave posledice.

Ako podlegne svetovnoj lukavosti i svetovnoj prevari, onda se to događa njenom sopstvenom voljom. Kao što je u njenoj moći da se tome prepusti, isto tako je u njenoj moći da to odbije od sebe. Ako popusti, propašće. Ako ne popusti, štiti samu sebe od propasti.

Poveži se sa onim što znaš, što svako zna, i napusti ono što ne znaš, što niko ne zna. Ti, na primer, znaš – i svako to sa tobom zna – da je vatra vrela, da sagoreva stvari i da širi svetlost; da je voda hladna, vlažna i tečna i da gasi žeđ. Znaš da je celina veća od njenih delova i da je prava linija drugačija od krive.

Napustiti ono što volimo izaziva tugu. Radost nastaje kada iza sebe ostavimo ono što mrzimo. Činjenica je da moraš napustiti ovaj svet. Zato je razumljivo da ćeš biti nesrećna ako voliš ovaj svet, a srećna ako ga mrziš.

Zamisli, o dušo, da se oslobodiš grubotvarnog sveta. Zatim vidi da li osim svog sopstvenog bića možeš da pronađeš nešto suštinsko. Kada budeš opisivala svoje biće, reći ćeš da duša, kao prvo, liči na misao i da je sa njom srodna; da, kao drugo, pokreće i samu sebe i druge stvari, da poseduje moć razlikovanja i da se usmerava ka stvarima za kojima žudi i koje želi i da je obdarena posebnim i dobrim osobinama, naime, pravednošću, velikodušnošću,

jednakošću, samilošću. Ako tako opišeš svoju suštinu i potvrdiš da ove osobine čine tvoje biće i prirodu, onda sigurno moraš priznati da si suptilno i vodeće biće.

Kada budeš opisivala druge stvari, da li ćeš moći da prinadeš opis koji odgovara tvojoj suštini, i to na drugačiji način nego izlaganjem njihove suštine? Možeš li ih opisati osobinama koje su strane njihovoj prirodi?

Ako se neka stvar ne može opisati tako da to bude u skladu sa vlastitom suštinom, kada joj ne može biti pripisano nijedno njeno obeležje, zar tada nisi primorana da priznaš da joj nedostaje život i da je – u skladu sa svojom prirodom – predodređena na pasivnost?

Moraš razumeti da duša u fizičkom svetu ostavlja za sobom samo tragove stvari koje je njena suština sama za sebe stvorila i da suština u duši ostvaruje samo ono što je Prvi Uzrok sam stvorio u njenoj suštini.

Ako se dve ptice iste vrste uzajamno povežu užetom, obe osećaju veliku patnju i ne mogu da se smire. One se smiruju kada se odvoje. Još je gore kada se tako vežu jedno za drugo bića različitih vrsta i oblika, na primer kamila i vuk, ili bik i lav, ili živo i mrtvo biće. Može li postojati veća nesreća nego kada je mudar čovek vezan za budalu? Kamila ne nalazi mir sve dok se ne oslobodi užeta koje je veže za vuka. Tako je i sa bikom i lavom, sa živim bićem i mrtvim, sa mudracem i budalom.

Suština duše je iznad svega uzvišena jer je povezana sa raznim svetovima i može da krene u svaki predeo. Odredeno vreme duša ostaje u materijalnom svetu. U tom stadijumu duša je ljudska. Vidi samo ono što može biti opažano čulnim organima, baveći se samo jelom i pićem i grubotvarnim stvarima.

U jednom drugom periodu duša pripada svetu koji joj odgovara. U tom stanju duša opaža i upoznaje stvari. Ona

uzrokuje pokret i u stanju je da ispituje i razmišlja. Ima slobodu izbora. To su posebne odlike duše.

U periodu koji sledi, duša pripada svetu misli. U tom stanju ona uči da razlikuje praoblike od materijalnih oblika. Ona razume prve principe stvari i razlikuje i prepoznaje svojom misaonom sposobnošću sve jednostavne i nedeljive oblike.

A u poslednjem periodu, duša pripada isključivo božanskom svetu. U tom najvišem stadijumu duša je dosegla dobro i dobrotu i želi samo ono što je dobro. Oslobođena je sveg zla i zlobe i suprotstavlja se svemu što je zlo. Ona je mudra i dela obazrivo.

To da je duša povezana i srodna sa Prvim Uzrokom pokazuje se kroz, u njeno biće utisnuto stremljenje da obuhvati zbir svih stvari koje se nalaze u Božijoj svemoći. Jer, duša nikada neće pronaći mir i biti potpuno spokojna, sve dok ne stigne u svet duha i ne bude posedovala sve što ide uz to. Jedino će tada duša biti bez žudnji, u miru i tišini i potpuno spokojna.

O dušo, ne postoji ništa nesrećnije od tebe. Ti si kao usamljeni putnik koji je dospeo u zemlju varvara. Razgovaraš sa njima na svom jeziku – ti kukaš, ali oni ne razumeju tvoj jezik i obraćaju ti se na jeziku koji ti ne razumeš. Kako je tvoje stanje nesrećno, o dušo! Kada govoriš, nema nikoga ko sluša. A kada se žališ, nema nikoga ko pokazuje sažaljenje.

Kakva uteha postoji za nekoga ko se otudio od svoje domovine, ko je daleko od kuće i odvojen od svog izvora i porekla? Istovremeno je zarobljenik svojih požuda, tako da ne prepoznaje da mora ubirati plodove svojih grešaka i zabluda. Gonjen je smrtonosnom žudnjom i grubom požudom za užitkom i pohotom. Ne polaže sebi račune za sopstveno delanje koje vodi do samouništenja. On pluta po beskonačnom moru, nošen nečim što na obmanjujući način liči na nešto što podseća na korisno vozilo. Izabrao je saputnika koji će ga ostaviti na cedilu. Poverio se nekome ko ga je odveo u zabludu i prevario. Kako je žalosno kada čoveka prevari prijatelj koji ga pljačka, saputnik koji ga ostavlja na cedilu.

Ko gaji slatke plodove, ješće slatke plodove. Ko gaji beskorisne plodove, ješće beskorisne plodove. Plodovi dobrih dela uvek su u skladu sa korenom iz koga potiču. Plodovi rđavih dela su, takođe, u skladu sa korenom iz koga su nastala.

Malo znanja koje sprovodiš u delo ima veću korist od mnogo znanja čije ostvarenje ne delujući propuštaš.

Neka se Bog smiluje onom ko zna i dela, ko druge podučava, ko ovu knjigu čita i razume što je pročitao, ko druge uči da je takođe razumeju, ko je postigao postavljeni cilj, ko druge ka njemu vodi i pri tome na pravi način prenosi, ko istinu govori i u Božijoj pomoći sudeluje.

biblioteka

Eliksir duševne sreće

"...Koliko dugo traje ovaj svet i od čega se sastoje njegove slasti?

"...Jer znaj: čovek nije stvoren šale radi ili ni za šta, već je njegova vrednost visoka i veliko je njegovo dostojanstvo. Nije on iz večnosti, ali je za večnost predodređen; jeste da je njegovo telo zemaljsko i da pripada nižem svetu, ali je duh njegov iz gornjeg sveta i božanstven je.

"...Do najdublje dubine stiže ako padne na nivo stoke, zveri i đavola, postajući rob požude i gneva; dok se na najvišu visinu uzdiže kada dosegne nivo anđela i oslobodi se gneva i požude, tako da te dve stvari postanu njegovi robovi, a on kralj.

"...Ali između osobina životinja i osobina anđela, nalazi se provalija kao od najdublje dubine, do najviše visine.

"...Jedna od Božijih blagodati je ta što je čoveku poslao sto dvadeset četiri hiljade poslanika koji treba da ga nauče receptu za spravljanje eliksira večne duševne sreće i kažu mu kako se srce postavlja u središte svete borbe i odstranjuju rđave osobine iz kojih potiču iskvarenost i pomućenost srca, i kako se ono odeva dobrim osobinama.

"...Svrha tog eliksira je da se čovek od svega što ne valja – a to su sve nesavršenosti – očisti i oslobodi; i da se svim što je neophodno – a to su sve savršenosti – okiti i ukrasi.

"...Plod ovog eliksira je večna duševna sreća, čije trajanje nema kraja, a čistotu te sreće ništa ne može pomutiti.

"...I znaj: kao što se eliksiri ne mogu pronaći u špajzu svake domaćice, već samo u riznicama velikana i kraljeva, tako se i eliksir večne duševne sreće ne može pronaći na svim mestima, već samo u riznicama božanske krasote."

al Gazali

Knjige koje će se naći u ovoj biblioteci sadrže u sebi *taj* recept i iz *te* riznice su pozajmljene.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

141.331
128

TRISMEGISTOS, Hermes
Opomena duši / Hermes Trismegistos ; preveo Nebojša Barać. - (2. izd.). - Beograd : Zlatni zmaj, 2003 (Beograd : Zuhra). - 85 str. : vinjete ; [1] str. ; 21 cm. - (Biblioteka Eliksir duševne sreće)

Prevod dela: Ermahnung der Seele. - Tiraž 500.

ISBN 86-83495-12-4

COBISS. SR-ID 109796364